

Медицинско образование

1. Основни принципи при провеждане на МО (чл. 174, ал. 2 ЗЗ)

а) продължителност и високо **качество** на преподаването с усвояване на гарантиран обем теоретични знания и практически умения:

- обучението се провежда по *единни държавни изисквания*, приети от МС по предложение на министъра на здравеопазването (чл. 177 ЗЗ);

- приемът на специализанти става въз основа на *конкурс* (чл. 19, 20 от Наредба № 34 от 29 декември 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването – Наредба № 34/2006);

б) **етапност и непрекъсваемост** на обучението;

- *продължаващо медицинско обучение*:

Заедно с обучението за придобиване на специалност в здравеопазването е част от следдипломното обучение, което законодателят е провъзгласил за право на всички лица с образователно-квалификационна степен "доктор", "магистър" и "бакалавър", които работят в националната система за здравеопазване (чл. 178, ал. 1 ЗЗ);

Ангажименти (чл. 182 ЗЗ):

съсловните организации на лекарите, на лекарите по дентална медицина, на магистър-фармацевтите и на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти организират, координират, провеждат и регистрират продължаващото медицинско обучение на лекарите, на лекарите по дентална медицина, на магистър-фармацевтите и на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти при условия и по ред, определени в договори с висшите училища, Българския Червен кръст и Военномедицинската академия.

Висшите училища, Военномедицинската академия, медицинските колежи, Българският Червен кръст и други сдружения на работещите в здравеопазването провеждат продължаващото медицинско обучение на специалистите в системата на здравеопазването при условия и по ред, определени в договори с базите за следдипломно обучение.

Съюзът на научните медицински дружества в България, Съюзът на учените в България и медицинските асоциации по специалности могат да участват в провеждането на продължаващото медицинско обучение на лекари, лекари по дентална медицина и магистър-фармацевти при условия и по ред, определени в договори с Българския лекарски съюз, с Българския зъболекарски съюз и с Българския фармацевтичен съюз.

Върху дейностите по продължаващо обучение се осъществява контрол от министъра на здравеопазването;

- *забрана за провеждането на едновременно обучение* за придобиване на повече от една специалност (чл. 11, ал. 3 Наредба № 34/2006);

в) право на избор на **специалност**:

- *обучение за придобиване на специалност* в здравеопазването
Министърът на здравеопазването:

ежегодно определя броя на местата за следдипломно обучение по специалности, субсидирани от държавата в съответствие с целите и приоритетите на националната здравна стратегия (чл. 178, ал. 3 ЗЗ);

планира и координира дейностите по провеждане на следдипломно обучение за придобиване на специалност от медицинските специалисти, както и на немедицинските специалисти с немедицинско образование, работещи в националната система за здравеопазване (чл. 179 ЗЗ);

Включва:

теоретично обучение – провежда от акредитирани по ЗВО висши училища и Военномедицинската академия, както и от национални центрове по проблемите на общественото здраве (НЦПОЗ), получили акредитация по съответната специалност. Времето се счита за трудов стаж;

практическо обучение – освен в заведенията, в които се осъществява теоритичното обучение и в лечебни заведения, получили положителна акредитационна оценка за обучение на студенти и специализанти. Разпоредбата на чл. 7, ал. 2, т. 3 Наредба № 34/2006 посочва и РЗИ, центрoвете за спешна медицинска помощ и здравните заведения, определени от министъра на здравеопазването. При някои специалности практическото обучение се провежда *без откъсване от работа* (например „спешна медицина“ и "медицина на бедствените ситуации (на катастрофите)" за лекари, които работят в центрoвете за спешна медицинска помощ или в спешните отделения на лечебни заведения за болнична помощ – чл. 17, т. 3 Наредба № 34/2006);

Заведенията, осъществяващи обучение (чл. 8 Наредба № 34/2006):

да са получили положителна акредитационна оценка за обучение на студенти и специализанти;

да са подали заявление до министъра на здравеопазването и

да са включени в списък, който се публикува на страницата на Министерството на здравеопазването в интернет и се актуализира при изтичане на срока или при промяна на акредитационната оценка;

- *придобиване* на специалността:

Специалност се придобива след изпълнение на учебни програми и успешно положен практически и теоретичен изпит пред държавна изпитна комисия, определена със заповед на министъра на здравеопазването;

- *регистрация*:

В Министерството на здравеопазването се водят:

регистър на специализантите и

регистър на придобилите специалност в системата на здравеопазването.

Министерството на здравеопазването изпраща на съответното висше училище и на Военномедицинската академия поредния номер в регистъра на придобилите специалност за вписване в свидетелството за призната специалност на съответното лице.

Вписванията в регистъра се публикуват в служебния бюлетин на Министерството на здравеопазването (Наредба № 34/2006);

- *задължение за работа по специалността* при държавно финансиране (чл. 11а Наредба № 34/2006):

Лице, финансирано от държавата, се задължава след придобиването на специалност да постъпи на работа в лечебно или здравно заведение, определено от министъра на здравеопазването, за *срок, равен на продължителността на обучението му*. Министерството на здравеопазването се задължава в 3-месечен срок от датата на придобиване на специалност да

предложи на лицето лечебно или здравно заведение на територията на страната, където може да започне работа на длъжност, съответстваща на придобитата от него специалност. В случай, че лицето не постъпи на работа в лечебното или здравното заведение, определено от Министерството на здравеопазването, то дължи обезщетение на Министерството на здравеопазването в размер на заплатените средства за теоретично и практическо обучение за периода на проведеното обучение. Ако лицето напусне осигурената му работа преди изтичане на срока за това, то дължи обезщетение на Министерството на здравеопазването в размер на изплатените средства за теоретично и практическо обучение, изчислено пропорционално на времето, през което не е работил.

2. Професионални направления

а) професионални направления "Медицина", "Дентална медицина", "Фармация"

- образователно-квалификационната степен "магистър" (не по-малко от 300 кредита съгласно учебния план със срок на обучение не по-малък от 5 години):

във факултети на висши училища, получили акредитация по реда на Закона за висшето образование;

б) професионално направление "Обществено здраве"

- образователно-квалификационната степен "магистър" (не по-малко от 300 кредита съгласно учебния план със срок на обучение не по-малък от 5 години):

във факултети на висши училища, получили акредитация по реда на Закона за висшето образование;

- образователно-квалификационната степен "бакалавър" (не по-малко от 240 кредита със срок на обучение не по-малък от 4 години):

във факултети и/или филиали на висши училища, получили акредитация;

в) професионално направление "Здравни грижи"

- образователно-квалификационната степен "бакалавър" по специалностите "медицинска сестра" и "акушерка" (не по-малко от 240 кредита със срок на обучение не по-малък от 4 години):

във факултети и/или филиали на висши училища, получили акредитация;

- образователно-квалификационната степен "професионален бакалавър" (не по-малко от 180 кредита със срок на обучение не по-малък от три години):

в колежи, получили акредитация;

г) придобиване на образователна и научна степен "доктор"

- по научни специалности *в областта на здравеопазването*:

осъществява се във висши училища, Българската академия на науките, националните центрове по проблемите на общественото здраве и други научни организации, получили акредитация

3. Признаване на професионална квалификация

а) предмет на признаване

- професионална квалификация, придобита в *държава - членка на Европейския съюз*: само доказателствата, посочени в списъци за съответната професия:

професионална квалификация за обучение по медицина в държавите членки (Списък на доказателствата за професионална квалификация за обучение по медицина в държавите - членки на Европейския съюз, представляващ Приложение № 8 към Решение № 619 от 20 юли 2009 г. за приемане списък на регулираните професии в Република България – Решение № 619/2009);

професионална квалификация на общопрактикуващи лекари в държавите членки (Списък на доказателствата за професионална квалификация на общопрактикуващи лекари в държавите - членки на Европейския съюз, представляващ Приложение № 11 към Решение № 619/2009);

професионална квалификация на лекари-специалисти в държавите членки (Списък на доказателствата за професионална квалификация на лекари-специалисти в държавите - членки на Европейския съюз, представляващ Приложение № 9 към Решение № 619/2009);

професионална квалификация на лекари по дентална медицина в държавите членки (Приложение № 15 към Решение № 619/2009); професионална квалификация на медицински сестри в държавите членки (Приложение № 13 към Решение № 619/2009); професионална квалификация на акушерки в държавите членки (Приложение № 20 към Решение № 619/2009); професионална квалификация на магистър-фармацевти (Приложение № 22 към Решение № 619/2009);

като наименованието на специалността при професионална квалификация „лекар“ трябва да е посочено в Списъка на наименованията на специализираното обучение по медицина в държавите - членки на Европейския съюз, представляващ Приложение № 10 към Решение № 619 от 20 юли 2009 г. за приемане списък на регулираните професии в Република България;

Списъците посочват държавата, вида на доказателството, компетентния да го издава орган и свидетелството, което придружава доказателството.

(чл. 37, ал. 1 ЗППК)

- професионална квалификация, придобита в *трети страни*:

придобили право да упражняват същата професия в държава, с която Република България има сключен международен договор за или включващ клаузи за взаимно признаване на професионална квалификация по тази професия

(при договорените по международния договор условия);

при условията на взаимност, установени за всеки конкретен случай, когато квалификацията съответства на нормативните изисквания в Република България за придобиване на същата професионална квалификация

(чл. 8, ал. 3 ЗППК);

б) изисквания:

- представени са *доказателства съгласно списъците* по чл. 6 ЗППК;

- доказателствата са *издадени от компетентен орган* на друга държава членка и при необходимост са придружени със съответните свидетелства (чл. 37, ал. 3 ЗППК);

- представените доказателства удостоверяват, че лицето е придобило през периода на своето обучение *знанията и уменията*, необходими съгласно определени от закона *изисквания*:

например: изисквания за признаване на доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи обучение по медицина: продължителността му е 6 години или 5500 часа теоретично и практическо обучение, проведено от или под ръководството на университет; осигурява придобиването на определен от закона минимум знания и умения (вж. чл. 43, ал. 1, т. 2

ЗППК и изискванията за съдържанието на учебната програма по приложенията към Решение № 619/2009). Обучение, започнало преди 1 януари 1972 г., се признава и когато продължителността му включва 6 месеца практическо обучение, проведено от университет

(има специални изисквания към професионалните квалификации, придобити в ГДР, Съветския съюз и Естония, Чешката република, в Словакия, Испания);

в) процедура:

- подаване на *заявление* до Министъра на здравеопазването, към което се прилагат съответните документи, медицински свидетелства и доказателства

(включително документите, свързани с доказателства за добра репутация, за необявяване в несъстоятелност, за липса на забрана да се упражнява професията, за физическото и психичното здраве на заявителя, за финансовото му състояние и за наличие на застраховка срещу финансови рискове, произтичащи от професионалната му отговорност, всички те – издадени преди не повече от три месеца от датата, на която са представени пред органа по признаване – чл. 77, ал. 3 ЗППК);

- *разглеждане* на документите от определени от Министъра на здравеопазването експертни комисии. В състава на комисиите могат да бъдат привлечени и външни консултанти;

- представяне на министъра на здравеопазването на *мотивирано предложение* от експертните комисии за признаване или за отказ за признаване на професионална квалификация;

- *стиране* на срока за признаване;

Когато доказателствата за професионална квалификация имат съществени несъответствия със законовите изисквания, комисиите предлагат на министъра на здравеопазването да предостави на заявителя една от следните възможности:

да премине стаж за приспособяване;

да се яви на изпит за признаване на правоспособност.

Необходимо е заявителят да декларира писмено съгласието си с предложената му възможност;

- *вземане на решение* от Министъра на здравеопазването за признаване или за отказ за признаване на съответната професионална квалификация – в срок до три месеца от подаването на заявлението и всички необходими документи (отказът става с мотивирана писмена заповед, която може да се обжалва по реда на АПК);

- издаване съответно *удостоверение* по образец от министъра на здравеопазването или упълномощено от него лице (при признаване);

- полагане на *клетва*;

г) действие на признаването

- признаването на професионалната квалификация предоставя на гражданите на държавите членки *достъп до съответната регулирана професия* в Република България, за която са придобили квалификация в друга държава членка, и правото да *упражняват тази професия при същите условия*, както българските граждани (чл. 7, ал. 1 от Закона за признаване на професионални квалификации – ЗППК). В този смисъл е и чл. 39 ЗППК: доказателствата за професионални квалификации за професиите "лекар", "лекар-специалист", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "лекар по дентална медицина-специалист", "акушерка" и "магистър-фармацевт", издадени в съответствие с минималните квалификационни изисквания и признати по реда на този закон, дават същите права за упражняване на съответната професия, както издадените в Република България;

- лицата могат да упражняват регулираната професия под професионалното *звание*, което съответства на регулираната професия, както и да използват неговото съкращение (чл. 87 ЗППК), ако членуват в съответната съсловна организация (чл. 88, ал. 1 ЗППК).

Нормативна база:

Закон за признаване на професионални квалификации – ЗППК;

Закона за съсловните организации на лекарите и лекарите по дентална медицина – ЗСОЛЛДМ

Закон за съсловната организация на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти – ЗСОМСААМС

Наредба за признаване на професионална квалификация по медицинска професия и на специализация в областта на здравеопазването от 2005 г. – Наредба 2005

Наредба № 34 от 29 декември 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването – Наредба № 34/2006

Решение № 619 от 20 юли 2009 г. за приемане списък на регулираните професии в Република България на МС – Решение № 619/2009.